

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Tertia. An Metaphysicæ sit omnium rerum quidditates cognoscere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

oppositionem in ordine ad quodlibet omnino subiectum, ut repugnet, illa posse esse simul in eodem, tamen non est necessarium, ut in quolibet subiecto sit unum ex illis duobus; ergo oppositio contradictoria non est immediata absolute loquendo.

XI. Ex dictis hactenus relinquitur, duo esse principia simpliciter prima, seu duas viriditates Metaphysicas generales, & simpliciter indemonstrabiles, scilicet: *Impossibile est, idem simul esse & non esse.* Item: *Quodlibet est vel non est.*

Assignatur quoddam sit fortissimum principium.

Nunc ergo ad tertiam Tituli partem respondeo, illud principium: *Impossibile est idem simul esse & non esse, esse firmisimum; ita Aristoteles 4. Metaph. tex. com. 9. Scot. ibid. supra text. & lib. 4. Metaphysicæ quæst. 3. per totum, & communis apud Conimbr. 1. post. resol. cap. 8. q. 1. art. 3. Verba Philosophi sunt: Quapropter omnes demonstrationes in hanc reducuntur ultimam, vel resolvuntur ultimam, imo illud ipsum; Necessè est, idem esse, vel non esse, tanquam aliquomodo posterius, ut patet, nam si impossibile est, idem simul esse & non esse; ergo oportet esse vel non esse, hoc fuscè probat Aristoteles 4. Metaphysicæ, per sex capita, vide Scotum ibidem supra textum, qui ad text. 17. n. 56. ex omnibus Aristotelis argumentis integrat unam rationem totalem, quæ talis est; si affirmatio & negatio sint simul vera de eodem, aut hoc erit verum de omnibus, aut de quibusdam tantum; non de quibusdam tantum, quia est eadem ratio de omnibus; si de omnibus, vel hoc erit verum convertibiliter, scilicet, quod de quocunque vera est affirmatio, sit vera negatio & è converso; si non convertibiliter, sequitur, quod negatio sit certior, & notior affirmatione, quod est falsum: si convertibiliter, vel hoc erit divisim, vel conjunctim; si conjunctim, sequuntur duo inconvenientia, primum est, quod illud principium pronuntians afferret affirmationem & negationem, & quod ambo erunt falsa; secundum est, quod omnia erunt unum: si dicas, quod verum est divisim, tunc sequuntur 4. inconvenientia, primum, quod omnia erunt unum, sicut prius; secundum, quod omnes verum dicent & omnes mentientur, & idem homo confitebitur se dixisse falsum, dum dicit verum & intendit dicere; tertium est, quod per hoc tollatur omnis disceptatio & via probandi veritatem è medio; quartum, quod affirmatio & negatio sint simul veræ de eodem, & hoc in idem redit; sed & notat ipse Scotus ibidem, licet hæc omnia sint apud nos inconvenientia, tamen eorum aliqua admittet Heracitus vel quicumque alius; argumenta, quæ contra hoc objici possent, videantur apud Scot. quæst. 3. cit. lib. 4. Metaph. & 4. ibidem. Sit nunc*

QUÆSTIO III.

An Metaphysica cognoscat omnium rerum Quidditates?

I.
Duplex est sententia.

Circa præsentem Quæstionem magna, & de mente Scoti plurima est controversia; Duæ sunt autem principales sententiæ. Prima dicit,

Metaphysicam agere de omnibus rebus, etiam in particulari & earum proprietatibus usque ad ultimas species & differentias. Ita Ægydius & secundum hanc sententiam sequeretur omnes alias scientias superfluere aut esse meras Metaphysicæ partes. Secunda sententia docet Metaphysicam non agere de omnibus rebus & earum quidditatibus in particulari, hæc est SS. Thomæ & suorum, quæ quoque Scoto attribuitur, attamen resolutivè.

Dico ad Quæstionem: *Consideratio distincta omnium quidditatum etiam in particulari, secundum quod constant ex genere & differentia, prætales quidditates re ipsa abstraham a materia, sive materia ad Metaphysicam & non ad ullam aliam scientiam spectat.* Conclusio est contra multos optimos notæ Scotistas Anton. Andr. hic lib. 1. q. 9. per totum, Tromber Leuchet. in 1. d. 3. q. 2. Scholasticæ in q. 1. Metaph. Doctoris, & plurimè recentiores Scotistas, qui omnes mordicus tenent oppositum Conclusionis esse de mente Scoti q. 9. citata per totum & maxime Scholasticæ Schol. 2. in eadem quæst. sed ut bene notavit Mauritius in annotationibus ejusdem quæstionis 9. si omnia subtiliter considerentur, facillimè concordabuntur, unde quidquid dicitur illi, salvo meliori judicio conclusio contra est conformior Scoto & rationi, quam oppositum.

Prima pars probatur primò, quia Scotus in 2. d. 3. q. 1. n. 7. agens de natura ut præcedit singularitatem dicit: *Et secundum illam prioritatem naturalem, seu naturæ, natura est quod quid est, & per se objectum intellectus, & per se ut sic consideratur à Metaphysico & exprimitur per definitionem &c.* Sed natura, verbi gratia, humana vel alia specifica, de qua ibi loquitur Scotus, prout præcedit singularitatem, & prout exprimitur per definitionem includit aliquid aliud plus, quam gradum entis; ergo secundum Scotum Metaphysica considerat quidditates verum in particulari, unde tollitur evaluo Tromberæ dicentis: Scotum tantum velle, naturam considerari à Metaphysico, in quantum resolvitur in ens, quia dicit, quod secundum illam rationem formalem, quæ præcedit singularitatem, consideretur à Metaphysico.

Probatur secundò eadem prima pars, Scotus in 1. d. 2. q. 2. n. 3. docet, quod *Metaphysicum cognoscat lineam esse speciem quantitatis continuæ distinctam à superficie & corpore, quod non posset nisi sciret & consideraret illud, in quo convenit cum illis & illud, per quod differt, sed hæc sunt genus & differentia lineæ; ergo Metaphysicus considerat distinctam quidditates in particulari, & hoc confirmatur eodem argumento, quo probat Scotus 2. d. 3. q. 1. radium solarem, secundum quod unum numero non posse percipi à visu, ut distinctum ab alio radio præcisè accidentibus, quia extrema ut sic distincta non cognoscit; ergo si Metaphysicus cognoscit lineam & superficiem ut extrema distinctionis specificæ, debet cognoscere ipsos gradus específicos, & consequenter considerare quidditates rerum in particulari.*

Probatur tertio eadem prima pars, quia Scotus in 1. d. 3. q. 2. n. 25. dicit, quod

quod termini & principia aliarum scientiarum sunt per se nota ex conceptu confuso terminorum, sed ex Metaphysica scita, & idem fusè prosequitur ibidem.

Probatur quartò eadem pars, quia Scot. in 2. d. 3. q. 6. n. 10. §. Respondeo, sicut dictum est in prima parte &c. repetit ea, quæ ex ipso supra citavi ex q. 1. d. 3. 2. sent. Ex quo colligo cum Hostiæo contra multos Scotistas non incidenter & perfunctoriè tenere hanc nostram sententiam, alios eam bis isdem verbis non teneret sicut tenere patet cum legenti in utroque loco cit. q. 1. & 6. ejusdem d. 3. n. 1. præterea, Scot. Metaph. c. 2. supra textum illum, quot sunt species Philosophiæ, quot substantiæ, dicit sic: *Notandum, Metaphysica est una scientia unitate generis cujus partes scilicet subjectiva sunt plures, una est de substantia sensibili de qua agitur 7. & 8. hujus, & alia est de substantia in sensibili & immateriali de qua agitur in duodecimo Metaph.* quæ verba clara sunt & moverunt me ad tenendam hanc sententiam, quam confirmare possum ex pluribus Aristotelis autoritatibus ut 4. Met. cap. 1. 6. Met. cap. I. & 4. cap. 2. sed misfas facio plures & ad rationes progredior. Unde

IV. Definitio hominis ad Metaphysicam spectans.

Probatur primò Ratione: Quidditas specifica hominis, verbi gratia, est definibilis prout ponitur in prædicamento, scilicet quod sit *Animal rationale*, sed hæc definitio non est Mathematica, nec Physica, ergò Metaphysica: Major ab omnibus debet admitti, probatur minor, quia Mathematica tantum agit de quantitate vel de quanto, *Animal verò rationale* non est definitio quantitatis, vel quanti quæ talis; nec etiam prædicta definitio est Physica, quia definitio Physica hominis est illa, quam tantum ingrediuntur materia & forma, dicendo: *Homo est compositum naturale ex corpore, tanquam materia & anima rationali tanquam forma*; ergò relinquitur ex dictis, quòd prædicta hominis definitio sit considerationis Metaphysicæ; ergò ulterius, cum risibilitas sit propria passio hominis de eo demonstrabilis, & non sit proprietates Physicæ, quia non sequitur hominem ut est principium motûs & quietis, est passio Metaphysica & consequenter de eo demonstrabilis in Metaphysica mediante sua definitione Metaphysica.

V. Ratio Adversariorum adducitur & refellitur.

Probatur Ratione secundò: Ideò Adversarii dicunt, quòd quidditas ignis non potest ab alio considerari etiam ut abstracta à mobilitate & motu, quàm à Physico, qui quamvis sub tali abstractione abstrahat à mobilitate & motu, includit tamen principium illorum scilicet materiam & formam, quæ secundum esse non possunt abstrahere ab hoc, quòd est esse principia talium, ideò quocumq; illa includit, erit considerationis Physicæ, & in hac replica fundantur omnes rationes & responiones Adversariorum volentium considerationem Entium, materialium spectare ad solam Physicam, sed quamvis hoc non urgeat me, quia non nego aliquam considerationem quidditatum materialium spectare ad Physicam, licet non omnem. Contra tamen, quia consideratio cujuslibet scientiæ circa objectum suum, vel est respectu passionum, vel respectu quidditatis

investigando alterutrum per alterum à priori vel à posteriori demonstratione *propter quid vel quia*, quæ sunt vel per definitionem Metaphysicam vel proprietatem, saltem quando considerantur, secundum quod præcindunt à materia Physica vel sensibili, & ut ponuntur in prædicamento, aliàs si sufficeret, quòd considerent illud, quòd dicit ordinem ad materiam, & non secundum quòd dicit ordinem ad materiam Physicam nullatenus distingueretur à Mathematica contra ipsos, quòd cum dici nequeat, nec dari possit aliqua tertia scientia de substantia distincta à Physica & Metaphysica relinquitur, quòd prædicta consideratio sit Metaphysica, quòd est intentum. Ad hominem confirmatur, quantitas secundum S. Thomam dicit essentialem ordinem ad materiam, qui ponunt in hærentiam aptitudinalem esse de essentia cujuslibet accidentis, item secundum Scotistas talis aptitudo est passio accidentis & tamen secundum eosdem, quantitas consideratur à Metaphysico; ergò illa abstractio, quam ponunt utriusque in objecto Metaphysicæ à materia scilicet, quòd nullum ordinem dicat ad materiam secundum esse, est omnino falsa. Idem argumentum valet de 7. ultimis prædicamentis relativorum de quibus agit Metaphysicus, & tamen impossibile est ea secundum esse abstrahere à materia seu ab extremis ut omnes admittunt. Plurimas alias rationes vide apud alios, hæc modo sufficiant. Sed in contra

Arguitur: Ex ista Doctrina sequeretur

alias scientias subalternari Metaphysicæ, quòd videtur Scotus velle I. Metaph. q. 9. n. 8. Sed ratio Scoti tantum intendit habitus Metaphysicos, quibus demonstratur propria passio de quolibet ente inferiori, subalternari habitui, quo demonstratur sua passio de ente & hoc ipsum loquendo de primis habitibus inferioribus viâ divisionis acquisitis, sed hoc est falsum, ut habet Scotus lib. 1. Metaph. q. 9. Probatur major, illa scientia est subalternata respectu alterius cujus objectum continetur sub objecto alterius, sed objecta omnium scientiarum continentur sub objecto Metaphysicæ; ergò, R. negando sequelam majoris, ad cujus probationem Dico primò Adversarios admittit veritate Entis tam benè debere fateri omnes scientias subalternari Metaphysicæ, quàm ego, cum teneantur omnes dicere objecta omnium scientiarum contineri, sub ente ut sic, quòd est objectum Metaphysicæ ut supra. R. secundò vel potius suppono ex quæstione de subalternatione scientiarum ad veram subalternationem scientiarum non sufficere, quòd objectum subalternatæ contineatur sub objecto subalternantis ad hoc, ut una scientia subalternetur alteri aliàs argumentum convinceret, sed requiritur & sufficit, quòd principia scientiæ subalternatæ sint conclusiones demonstratæ in scientia subalternante juxta Scotum q. 3. prologi oxon. n. 29.

Instatur: Metaphysica ministrat principia omnibus aliis scientiis, ergò aliæ scientiæ sibi subalternantur. R. tantum ministrare principia incompleta, ut sunt medium syllogisticum, verbi gratia definitio, vel propria passio, imò juxta Scotum q. 1. lib. 6. n. 19. Metaph. Nnnnn 3 potest

VI. Argumentum in contrarium ex autoritate Scoti.

VII. Metaphysica subministrat media incompleta.

potest aliquis perfectè scire scientiam inferiori-
rem sine Metaphysica, & licet talis, inquit
Scotus, sit perfectus Planticus vel Plantista,
est tamen imperfectus sciens, quia etiam plan-
tam imperfectè novit, potest enim ignorare
quid sit substantia, &c. idem habet alibi de
Geometro, qui potest perfectè scire lineam
esse longitudinem sine latitudine & tamen
ignorare ad quod genus entis spectet.

Urgetur: Secundum Scotum in eadem
quæst. 1. proxima citata n. 24. Metaphysica,
seu scientia de ente, inquit, nullam passionem
primam alicujus inferioris entis considerat,
sed tantum passionem entis primò de ipso & per
se de quocunq; inferiori. *R.* primò illud
esse tantum additionem & non de textu. *R.* Se-
cundò totum procedere de habitu partiali Me-
taphysicæ qui immediatè versatur circa ipsum
ens, & suas passionem universalissimas quod
non est contra conclusionem.

Replicatur: Scotus quæstio nona
primò Metaphysicæ tenet oppositum hujus
Doctrinæ per totam. *R.* Quidquid dicat Scho-
liastes in Scho. 2. ejusdem quæst. 9. Docto-
rem in tota illa quæstio esse problematicum,
ac proinde potius adhaerendum ejus verbis, &
authoritatibus in Theologia à me citatis &
quidem manifestis.

VIII. **Dices** adhuc: Metaphysicus non tractat
quidditates entium rationis, quia sunt extra
ejus objectum adequatum, ergò nostra Do-
ctrina est falsa. Respondeo primò cum illis
qui tenent univocationem entis ad ens reale
& rationis, ad quam sententiam inclinatur ipse
Scotus ubique juxta Scholiasten disp. 29. pri-
mò report. Scho. unico, nego antecedens &
ejus probationem. *R.* Secundò cum Lichero
in primo d. 3. q. 3. n. 8. a. n. 3. sui commen-
tarii ens rationis saltem reductivè spectare ad
considerationem Metaphysicæ, vide Scotum
de hoc quæ prima Elenchorum in Logica.

IX. **Arguitur 2.** Pro Sencinnate, nulla
scientia, aut habitus potest scire aliquod obje-
ctum, aut cognoscere nisi in cognitionem ejus
ducatur per rationem formalem sui objecti pri-
mi, sed per rationem formalem entis in quan-
tum ens, quod est objectum habitus Metaphy-
sici, non potest intellectus duci in cognitionem
distinctam inferiorum ejus, cum ens sit supe-

rius & commune, nihil autem tale continet
distinctè sua inferiora, sed tantum in poten-
tia, ergò, &c. *R.* dist. majo. nisi ducatur in
ejus cognitionem per rationem objecti sui pri-
mi formalis, vel aliquid continens illud vir-
tualiter, & essentialiter, sicut est pars subjecti-
va, vel per aliquid habens attributionem ad
illud, concedo ma. ita quòd nihil intelligat
habitus nisi sub ratione formali sui objecti pri-
mi, nego maj. & sic minor nihil facit, quia non
tantum consideratur ipsa ratio formalis entis
sub conceptu proprio Metaphysico, sed etiam
partes subjective sub sua ratione propria, unde
argumentum est nullius valoris, & impu-
gnat suum Authorem, quia probat quòd Me-
taphysicus non cognoscat substantiam sub sua
ratione propria, quia non continetur distin-
ctè sub ente, & sic miser Metaphysicus nihil
cognoscit distinctè, nisi nudum gradum entis,
qui imperfectissimus sic est.

Instatur: Si Metaphysica cognosceret
distinctè quidditates rerum in particulari
perficerent alia scientia speculative, verbi
gratiâ Mathematica, & Physica, quia si con-
siderat quidditates considerabit etiam earum
proprietas & sic aliis nihil remanebit con-
siderandum, consequenter superfluum. *R.* dist.
sequelam superfluent alia scientia si Me-
taphysica cognosceret omnes quidditates in par-
ticulari secundum omnes rationes particulares
secundum quas cognoscuntur ab aliis scientiis
concedo sequelam: Si cognosceres in particu-
lari secundum rationem quidditativam tan-
tum nego sequelam, itaque Metaphysica dis-
tinctè cognoscit res in particulari tantum se-
cundum rationem quidditatis definitam ex
genere, & differentia, unde Metaphysica, Ma-
thematica, & Physica de eadem quantitate sub
diversis rationibus esse possunt. Metaphysica
secundum rationem quidditatis vel prout com-
ponitur ex genere & differentia; Mathematica
in quantum agit de quantitate secundum pro-
portionem tantum; Physica in ordine ad mo-
tum, & hoc est quod vult Scotus 1. d. 3. q. 2.
n. 23. & d. 2. q. 2. n. 3. ubi dicit: quòd sit evi-
dens Geometro, quòd linea sit longitudo sine
latitudine, non considerando ad quod genus
pertineat, sicut facit, inquit, Metaphysicus.

Et hæc pro Disputatione proxima
dicta sufficiant.
Sic

